

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta ta' l-10 ta' Dicembru, 2008

Citazzjoni Numru. 270/2006

Alfred Stivala (K.I. Nru: 502644(M))

vs

Oliver Agius (K.I Nru: 358445(M))

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ir-rikors guramentat ta' Alfred Stivala datat 29 ta' Marzu 2006 a fol. 1 tal-process fejn iddikjara:-

Illi fl-Lulju tal-1998 l-esponenti silef, brevi manu, lill-intimat, is-somma ta' tlieta u ghoxrin elf u erba' mitt lira (Lm23,400 = €54,507.34), u ghal dawn l-intimat iffirma u accetta zewg kambjali (Dok."A")

Illi sussegwentement, f'April tas-sena 2000, l-attur esponenti rega' silef lill-intimat is-somma ta' tmient elef u

Kopja Informali ta' Sentenza

tmien mitt lira (Lm8,800 = €20,498.49) kif jirrizulta minn *cheque* mahrug mill-intimat favur l-esponenti (Dok. "A").

Illi ghalkemm il-kambjali skadew, thallsu biss *in parte*, u cioe` sbatax-il-elf lira (Lm17,000 = €39,599.35). Ghalhekk, l-intimat ghad fadallu jhallas il-bilanc, flimkien mal-imghax dovut skont il-ligi, li jammontaw ghal tlettax-il elf u tlieta u hamsin lira (Lm13,053 = €30,405.31).

Illi *c-cheque* mahrug f'isem l-esponenti gie *referred to drawer* meta l-istess esponenti pprezentah il-bank biex jigi msarra. Ghalhekk, maghdud l-imghax mal-ammont misluf, is-somma dovuta hi ta' tlettax-il elf, mitejn u hmistax-il lira (Lm13,215 = €30,782.67).

Illi ghalhekk, l-ammont komplessiv dovut lill-esponenti sal-ahhar ta' Frar 2006 hu ta' sitta u ghoxrin elf mitejn u tmienja u sittin lira (Lm26,268 = €61,187.98), kif jidher mill-anness rendikont immarkat bhala Dok. "B".

L-initmat gie nterpellat biex ihallas kemm permezz ta' ittra interpellatorja tad-19 ta' Gunju 2001 (Dok. "C") u kif ukoll permezz ta' ittra gudizzjarja tal-5 ta' Mejju 2003 (Dok. "D"). L-intimat, f'diversi okkazonijiet wieghed lill-esponenti li kien ser ihallsu l-ammont kollu dovut, izda hu baqa' inadempjenti.

Illi l-esponenti jaf personalment b'dawn il-fatti kollha.

Illi ghalhekk l-istess attur talab lill-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:-

1. Tikkundannah ihallas lill-esponenti attur s-somma ta' sitta u ghoxrin elf mitejn u tmienja u sittin lira (Lm26,268 = €61,187.98) lilu dovut kif fuq spjegat, flimkien mal-imghax dovut skont il-ligi sad-data tal-effettiv pagament.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut, li jinsab minn issa ngunt gha-susbizzjoni,

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 2 sa 7 tal-process;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat li dan ir-rikors kien appuntat ghas-smigh biex jinstema' fis-seduta tal-20 ta' Gunju 2006.

Rat ir-risposta guramentata tal-intimat Oliver Agius datata 12 ta' Gunju 2006 a fol. 13 tal-process fejn espona illi:-

- 1 Preliminarjament in-nullita` tal-kambjalijiet li fuqhom hija bbazata l-azzjoni attrici, liema kambjalijiet ma jissodisfawx ir-rekwiziti mehtiega skont il-ligi sabiex ikun hemm kanonizzazzjoni ta' dejn rizultanti mill-istess dokumenti skont il-ligi.
2. Preliminarjament u minghajr pregudizzju l-azzjoni attrici hija preskritta bit-trapass ta' hames snin.
3. Minghajr pregudizzju wkoll f'kull kaz l-esponent m'ghandux jaghti flus lill-attur rikkorent.

Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda a fol. 13 u 14 tal-process.

Rat in-nota tal-osservazzjonijiet tal-attur datata 19 ta' Dicembru 2007 kif tidher a fol. 47 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti kollha mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli flimkien max-xhieda quddiemha prodotta.

Rat il-verbali tas-seduta kollha mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk presjeduta fejn fis-seduta tal-11 ta' Gunju 2008 deher Dr. Edward Wods ghall-attur prezenti. Deher ukoll Dr. Anthony Farrugia ghall-konvenut. Dr. Anthony Farrugia nforma lill-Qorti li jidher li bi zvista ma pprezentax l-istess nota ta' osservazzjonijiet u ghalhekk ipprezentaha illum *seduta stante bil-visto* tad-difensuri tal-kontro parti li nghata wkoll kopja tal-istess. Dr. Woods ma opponiex ghall-prezentata tal-istess.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota ta' osservazzjonijiet tal-intimat li giet ipprezentata fis-seduta tal-11 ta' Gunju 2008 kif tidher a fol. 58 tal-process.

Rat ix-xhieda kollha hemm moghtija.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din il-kawza saret mill-attur fejn qed isostni li huwa ghandu jiehu minghand il-konvenut l-ammont ta' Lm26,268 (€61,187.98) rapprezentanti bilanc minn ammonti ta' flus mislufa brevi lill-konvenut bl-imghax relattiv ta' 8% kalkolat mid-data meta tali ammonti kellhom jigu rifuzi sad-data tat-28 ta' Frar 2006 u dan meta l-kawza odjerna giet istitwita fid-29 ta' Marzu 2006.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li l-attur xehed li kien silef lill-konvenut l-ammont ta' Lm23,400 (€54,507.34) u fuq dawn inhargu zewg kambjali datati l-1 ta' Lulju 1998 u 20 ta' Awissu 1998 fl-ammont rispettiv ta' Lm19,200 (€44,723.97) u Lm4,200 (€9,783.37) u li kienu jiskadu fil-15 ta' Lulju 1998 u l-1 ta' Ottubru 1998.

Illi l-istess attur jghid li dwar l-istess kien sar hlas lura mill-konvenut lilu fl-ammont ta' Lm17,000 = €39,599.35 u dan jidher li sar fl-ewwel xahar tas-sena 2000 (Dok. "B") u b'hekk gie kkalkulat imghax fuq sena u hames xhur fl-ammont ta' Lm2,653 (€6,179.83) li flimkien mal-ammont misluf iwassal ghas-somma ta' Lm26,073 (€60,733.75) li minnu tnaqqsu l-ammont ta' Lm17,000 li halla bilanc ta' Lm9,073 (€21,134.40) li b'effett mill-31 ta' Jannar 2000 sad-data tat-28 ta' Frar 2006 halla imghax ulterjuri ta' Lm3,980 (€9,270.91) u b'kollox allura l-ammont tela' ghall-Lm13,053 (€30,405.31) u dan kollox kif indikat fl-ewwel parti tal-*istatement* esebit bhala Dok. "B" mar-rikors guramentat.

Illi minbarra dan l-attur sostna li Frar 2000 huwa reggha silef lill-konvenut l-ammont ulterjuri ta' Lm8,800 (€20,498.49) u dan kellu jithallas lura mill-konvenut xahrejn wara tant li l-istess konvenut hariglu cekk proprju ghall-istess ammont ta' Lm8,800 (€20,498.49) li kien datat 31 ta' April 2000, izda meta l-attur mar isarraf l-istess cekk dan gie *referred to drawer* ghaliex ma' kienx hemm flus fil-kont (Dok. "A"); b'hekk dan l-ammont baqa' dovut flimkien mal-interessi mill-31 ta' April 2000 sat-28 ta' Frar 2006 li jammontaw ghal sitt snin u xahar li jammontaw ghas-somma ta' Lm4,415 (€10,284.18) u allura l-ammont dovut fuq dan is-self u imghax sat-28 ta' Frar 2006 jammonta ghall-Lm8,800 (€20,498.49) + Lm4,415 (€10,284.18) u allura ghall-ammont ta' Lm13,215 (€30,782.67) li flimkien mal-ammont fuq imsemmi ta' Lm13,053 (€30,405.31) jwasslu ghall-ammont ta' Lm26,268 (€61,187.98) mitlub fir-rikors guramentat tal-attur rapprezentanti bilanc ta' self dovut u li baqa' mhux imhallas u mghax relattiv.

Illi fl-affidavit tieghu l-konvenut jghid li huwa ma ghandu jaghti xejn lill-attur ghaliex kull negozju li kien hemm bejniethom kien saldat (Dok. "A" - fol 42) u ma ta spjegazzjoni ta' xejn izjed; fil-kontro-ezami tieghu (2 ta' Lulju 2007) meta mistoqsi sabiex jghid jekk kienx qatt talab lill-attur sabiex jissellef flus minghandu huwa risponda li dan mhux *"self as such kien ikun izda kopertura tal-pagamenti illi konna naghmlu bejniethom"*; isostni li l-kaz tal-kambjali ffirmati kien kaz sabiex l-attur ikun kopert sakemm jaslu l-flus ghandu; l-istess haga dwar ic-cekk esebit – anzi jghid li c-cekk l-attur qatt ma kellu juzah ghaliex kien hareg biss sabiex ikun kopert. Dwar l-ammont indikat fil-kambjali sostna li hallas Lm17,000 (€39,599.35) u dan appartu dak li jghid fl-affidavit tieghu li kull negozju li kien hemm bejn il-partijiet kien saldat.

Illi fl-ewwel eccezzjoni tieghu l-konvenut eccepixxa n-nullita' ta' kambjali li skont huwa saret il-kawza dwarhom ghaliex dawn ma jissodisfawx ir-rekwiziti skont il-ligi sabiex ikun hemm kannonizzazzjoni ta' dejn rizultanti mill-istess dokumenti skond il-ligi, izda l-Qorti tinnotta li l-kawza odjerna hija dwar self u n-nuqqas ta' hlas tal-konvenut tal-

istess u t-talba hija ghall-pagament tal-istess ammonti bilancjali li ghadhom dovuti mill-istess ammonti ta' flus allegatament mislufa lill-konvenut mill-attur u l-imghax li ddekora fuqhom u ghalhekk din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Illi dan appartu li bl-ebda mod ma jirrizulta dak allegat mill-konvenut, u ma saret ebda kawza sabiex tannulla l-istess.

Illi t-tieni eccezzjoni tal-konvenut hija dik li l-azzjoni attrici hija preskritta bit-trepass ta' hames snin izda dwar din l-eccezzjoni jigi osservat li la darba fl-istess kawza mkien il-konvenut ma indika l-artikolu relattiv ghall-istess preskrizzjoni, tali eccezzjoni ghandha tigi michuda (“**Henry P. Cole vs Salvatore sive Sammy Murgo**” – (P.A (GC) – 10 ta' Lulju 2003).

Illi jekk ghall-grazzja tal-argument issir riferenza ghan-nota ta' osservazzjoni tal-konvenut jigi nnutat li fl-istess lanqas hemm indikat l-artikolu relattiv ghall-istess preskrizzjoni, izda meta l-konvenut ghamel riferenza ghad-decizjoni fl-ismijiet “**Anthony Sammut vs Joseph Peteers et**” (P.A. (AJM) – 2 ta' Ottubru 2002) jista' forsi jinghad, (anke jekk b'estensjoni libera tal-principji ndikati fis-sentenza “**Joan Fleri Soler et vs Stefantis Company Limited**” – P.A. (RCP) – 12 ta' Dicembru 2007 – dwar il-mod li ghandha ssir eccezzjoni ta' preskrizzjoni), li ladarba l-istess decizjoni qed tirreferi ghall-**artikolu 542 tal-Kap 13**, din hija l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni li l-konvenut qed attwalment jissolleva, liema artikolu jipprovdi li l-azzjonijiet li gejjin minn kambjali jaqghu bi preskrizzjoni ta' hames (5) snin minn dak in-nhar li jaghlqu.

Illi anke jekk dan huwa l-kaz fil-verita' pero' dan il-perjodu ta' dekadenza (**artikolu 541 tal-Kap. 13**) ma japplikax ghall-kaz in ezami ghaliex l-azzjoni odjerna ma hijiex azzjoni kambjarja izda wahda dwar self ta' flus *brevi manu* u imghax li ddekora fuq l-istess u ghalhekk anke fuq dan il-punt din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

Illi sa hawn ghandha tasal il-Qorti dwar din l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni u dan ghaliex huwa pacifiku li eccezzjoni ta'

preskrizzjoni ma tistax tigi sollevata mill-Qorti “*ex officio*” “**Gorg Gatt et vs Anthony Camilleri et**” (A.C. – 31 ta’ Mejju 2004; “**Joseph Grech vs Emanuele Camilleri et**” – A.C. 21 ta’ Marzu 1977) b’dan li f’materja civili l-Qorti la tista’ tissolleva l-eccezzjoni ta’ preskrizzjoni *arte proprio* u lanqas tista’ l-Qorti tezamina eccezzjoni differenti minn dik sollevata mill-konvenuti “**Gayle Scerri vs Eric Borg et**” (A.I.C. (PS) – 20 ta’ Ottubru 2003; “**Francis Bugeja vs Indri Mercieca**” – A.C. – 29 ta’ Mejju 2000) jew tissupplixxi ghall-parti eccipjenti f’materja odjuza li fiha ma tistax tiehu inizjattiva preskrizzjoni differenti minn dik eccepita (“**Victor Portelli vs Mark Psaila**” – P.A. (JRM) – 29 ta’ Mejju 2003; “**R. Cali vs Perit G. Galea**” – 11 ta’ Mejju 1956 – Vol. XL.i.165). B’hekk il-Qorti ma tistax tirreferi ghall-eccezzjoni alternattiva (“**Air Malta p.l.c. vs Via Holidays and Travel Limited**” – P.A. (GV) – 28 ta’ Jannar 2002).

Illi jinghad *obiter* li fin-nota ta’ ossevazzjonijiet tal-attur saret riferenza ghall-preskrizzjoni ta’ hames snin skond l-**artikoli 2156 (e) u (f) tal-Kap. 16** pero’ dawn bl-ebda mod ma gew indikati mill-konvenut u allura ma jistax u ma ghandhomx jigu kkunsidrati f’din fil-kawza odjerna.

Illi dan qed jinghad anke jekk dak sottomess mill-istess attur huwa legalment korrett, peress li tali termini ta’ preskrizzjoni indikati fl-istess artikoli, kieku gew citati jew eccepiti mill-konvenut kif suppost, gew effettivament interrotti bl-ittra ufficjali datata 5 ta’ Mejju 2003.

Illi dan ghaliex jirrizulta fil-ligi li l-iskop ta’ l-ittra ufficjali, bhala att gudizzjarju kontemplat fl-**artikolu 2128 tal-Kap. 16** (a differenza ta’ talba gudizzjarja kontemplata fl-**artikolu 2131**) ghandha l-iskop li zzomm shih il-jeddijiet tal-mittennti fil-konfront tal-intimat (**artikolu 889 tal-Kap. 12** - “**Il-Kontrollur tad-Dwana vs John G. Hayes**” - P.A. (P.S.) – 28 ta’ Jannar 2004), u allura l-istess ittra ufficjali tirradika d-dritt li ikun qed jigi vantat biha kontra l-intimat (“**L-Avukat Dr. Peter Caruna Galizia nomine vs Carmelo sive Charles Dingli et**” – A.C – 6 ta’ Dicembru 2002) u b’hekk jitwaqqaf iz-zmien tal-preskrizzjoni (**artikolu 2136**).

Illi fil-kaz odjern l-istess att gudizzarju qed ovvjament jirreferi ghall-istess kreditu llum vantat mill-attur b'din it-talba gudizzjarja *ossia* kawza. Dan jghodd anke jekk l-istess ittra ufficjali (apparti s-self) tirreferi ghall-kambjali peress li tali kambjali, la darba ma gewx ggirati, huma biss prova tal-obbligazzjoni originali li kienet tezisti bejn il-partijiet odjerni ("**John Giordmaina et vs Joseph Pace**" – P.A. – 16 ta' Jannar 2003) u certament l-istess kambjali ma' ghandhom l-ebda forza novativa ("**Alfred Delia vs Nobbli John Testaferrata Abela**" – P.A. – 8 ta' April 1964) u ghalhekk xorta wahda l-istess ittra ufficjali hija effettiva sabiex tikser il-preskrizzjoni fil-kaz tal-artikoli tal-Kap. 16 citati mill-attur fin-nota ta' osservazjonijiet, u allura jservu ghal tali azzjoni li biha l-hlas lura tas-self bl-imghax relativ qed jigi mitlub.

Illi dwar il-mertu din il-Qorti thoss li x-xhieda tal-attur hija kredibbli aktar minn dik tal-konvenut, u dan anke ghaliex ix-xhieda tal-konvenut hija ghal kollox inkoerenti u evasiva, u mill-provi prodotti jirrizulta li l-istess attur silef lill-konvenut l-ammonti indikati minnu li kien jikkonsistu fl-ammont ta' Lm4,200 (€9,783.37) fl-1 ta' Lulju 1998 u dak ta' Lm19,200 (€44,723.97) fl-20 ta' Awwissu 1998, u li kellhom jithallsu lura fid-dati ndikati fl-istess kambjali u cjoe' fil-15 ta' Lulju 1998 u dik tal-1 ta' Ottubru 1998. Jirrizulta li sar pagament ta' Lm17,000 (€39,599.35) fit-30 ta' Jannar 2000 u l-attur jghid li meta wiehed jikkonsidra l-imghax li kien dovut sa dak in-nhar dan jammonta ghall-Lm2,653 (€6,179.83), u wara li jitnaqqas l-ammont ta' Lm17,000 (€39,599.35) jibqa' bilanc ta' Lm9,073 (€21,134.40) li bl-imghax ta' 8% sat-28 ta' Frar 2006 (li jammonta ghall-Lm3,980 (€9,270.91), mela allura l-ammont dovut huwa dak ta' Lm13,053 (€30,405.31).

Illi fuq l-ammont misluf ta' Lm8,800 (€20,498.49) fi Frar 2000 li kellu jithallas fit-30 ta' April 2006 iddekora imghax sad-data ndikata fl-*istatement* (Dok. "B") fl-ammont ta' Lm4,415 (€10,284.18) u allura l-ammont hemm dovut huwa ta' Lm13,215 (€30,782.67). Dan maghdud mal-ammont ta' Lm13,053 (€30,405.31) jwassal ghall-ammont indikat fl-azzjoni attrici ta' Lm26,268 (€61,187.98), liema

Kopja Informali ta' Sentenza

ammont ma giex ikkontestat f'dak li huma konteggi mill-konvenut u ghalhekk it-talba attrici ghandha u qed tigi milqugha.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tichad l-eccezzjoni tal-konvenut, inkluza t-tieni eccezzjoni tieghu ta' preskrizzjoni minhabba t-trepass ta' hames snin, u dan ghaliex l-istess eccezzjonijiet huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet hawn decizi, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tikkundanna lill-intimat ihallas lir-rikorrenti s-somma ta' wiehed u sittin elf, mija u sebgha u tmenin ewro u tmienja u disghin centezmu (€61,187.98) (ekwivalenti ghall-sitta u ghoxrin elf mitejn u tmienja u sittin lira Lm26,268) lilu dovut kif fuq indikat, flimkien mal-imghax ulterjuri dovut skont il-ligi mill-1 ta' Marzu 2006 sad-data tal-effettiv pagament.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----